

2026'nın DIŞ POLİTİKA GERÇEKLERİ

Dünya 2026'ya hızlı ve sarsıcı bir giriş yaptı. Daha yılın başında, 2025'in artçı sarsıntılarının kendini hissettirdiğini görüyoruz. ABD'nin Venezuela'ya yönelik askerî müdahalesi, ister istemez dört yıl önce Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısını hatırlattı. Buna bir de ABD Başkanı Trump'ın İran'daki gelişmelere gerekirse doğrudan müdahil olabileceğini söylemesi eklenince, uluslararası ortamın nereye doğru gittiği daha açık biçimde ortaya çıktı. Anlaşılan o ki Trump, Nobel Barış Ödülü hedefinin artık gerçekçi olmadığını kabullenmiş durumda.

Son gelişmeler bize çok net bir şey söylüyor: Ayak seslerini bir süredir duyduğumuz sert güç geri döndü ve artık belirleyici hâle geldi. Ayakta kalmak isteyen ülkeler bunu görmezden gelemez. Başkan Trump'ın, gerekçesi ne olursa olsun, Venezuela Devlet Başkanı Maduro'yu kaçırmayı ile Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı arasında ilkesel olarak bir fark yok. Tek fark şu: Putin Zelenskiy'i ele geçiremedi, Trump ise bunu başardı. Bu durum, uluslararası sistemde kuralların ne ölçüde ikincil hâle geldiğini gösteriyor. Birleşik Krallık başta olmak üzere birçok ülke Maduro'nun düşüşünü alkışladı. Egemenlik ve sınırların korunması gibi kavramlar giderek seçici biçimde uygulanıyor. ABD'nin bu davranışını alkışlayanların, Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısını kınamaya ahlaki bir zemini kalmıyor.

ABD, bu tür adımlarını kendi iç hukukuna dayandırarak meşrulaştırmaya çalışıyor. Ancak bu yaklaşım, Amerikan yasalarının uluslararası hukukun önüne geçirilmesi anlamına geliyor. Bu, ABD açısından yeni bir durum değil. Vaşington, kendisini kısıtlayacağını düşündüğü birçok uluslararası antlaşmayı onaylamamıştır. Örneğin 2002 yılında kurulan Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin yargı yetkisini hiçbir zaman kabul etmedi. Trump'ın ikinci kez iktidara gelişiyle birlikte, uluslararası hukukun ve yerleşik kuralların artık gerçekten işlemediğini çok daha açık biçimde görüyoruz. ABD, geçtiğimiz Kasım ayında yayımladığı Ulusal Güvenlik Belgesi'nde de ifade ettiği gibi, Latin Amerika'yı "arka bahçesi" olarak görmekte ve bu bölgede hegemonyasını daha sert bir şekilde kullanmak istemektedir.

Venezuela örneği şunu da gösteriyor: Bir rejimi askerî yöntemlerle devirmek mümkün olabilir; ancak sonrasında istikrar sağlamak son derece zordur. Trump'ın "Venezuela'yı biz yöneteceğiz" yönündeki açıklamaları ve hatta Nobel Barış Ödülü sahibi muhalefet lideri Machado'nun dahi şansı

olmadığını söylemesi, Vaşington'un ne kadar buyurgan bir yaklaşım benimsediğini ortaya koyuyor. ABD'nin Irak ve Afganistan tecrübelerinden yeterince ders çıkarmadığı da anlaşılıyor. Nitekim Venezuela yönetimi, Maduro'nun ülkenin yasal başkanı olduğunu ve direneceklerini açıkça ilan etti.

Trump'ın bu hamlesi, çevresindeki ekibin uyarı kapasitesinden yoksun, her söylenene onay veren kişilerden oluştuğunun bir başka göstergesi. Maduro'nun ele geçirilmesi planı belki aylar öncesinden hazırlanmış olabilir; ancak ülkenin nasıl yönetileceği üzerine ne kadar düşünüldüğü ciddi bir soru işareti.

Trump, başkanlığı boyunca Amerikan askerinin kanının dökülmesine karşı olduğunu defalarca vurguladı. Bugüne kadar Yemen, İran, Nijerya ve Venezuela'da uzaktan müdahalelerle yetinmesi de bunu doğruluyor. Maduro'nun ele geçirilmesi bir istisna gibi görünse de Trump'ın temel hedefi, ABD'yi uzun ve yıpratıcı bir savaşa sokmamaktır. Ancak Venezuela'da Irak veya Afganistan benzeri bir direniş ortaya çıkarsa, ABD askerî işgal seçeneğiyle karşı karşıya kalabilir. Bu da kanlı ve öngörülemez sonuçlar doğurur.

Bu saldırının başka mesajları da var. ABD, çıkarları söz konusu olduğunda dost-düşman ayrımı yapmadan her şeyi göze alabileceğini göstermiş oldu. Bu mesaj özellikle Kolombiya ve Küba'ya yöneliktir. Küba zaten uzun süredir Vaşington'un hedefindeydi; ancak Kolombiya farklı bir örnek teşkil ediyor. Kolombiya Devlet Başkanı Gustavo Petro, 2022'de herkesin kabul ettiği demokratik bir seçimle iktidara geldi ve bu yıl yeni seçimler yapılacak. ABD'nin Venezuela'da yaptıkları, bölgedeki diğer ülkeler açısından da ciddi bir uyarı niteliği taşıyor. Amerika Devletleri Teşkilatı'nın nasıl bir tepki vereceği bu noktada önem kazanıyor.

Bir diğer potansiyel kriz alanı ise Trump'ın açıkça göz diktiği Grönland. Sürekli olarak ABD'nin Grönland'a ihtiyacı olduğunu söylemesi hayra alamet değil. Askerî açıdan bakıldığında Grönland'ı ele geçirmek zor değil; ancak böyle bir adım, bu kez NATO içinde büyük bir siyasi krize yol açar. Trump'ın bu riski göze alıp almayacağını artık sadece Danimarka değil, diğer NATO ülkeleri de ciddi biçimde düşünmek zorunda. Trump'a kim dur diyebilir?

Rusya'nın ABD'yi kınaması ise oldukça ironik ve ciddiye alınması güç bir tutum. Zira Rusya'nın yaptıklarıyla ortada esaslı bir fark yok. Hatta bu

durumdan Putin'in memnuniyet duyduğunu söylemek yanlış olmaz. Böylece Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı dolaylı olarak meşrulaştırılmış oluyor. Bu tablo, diğer büyük güç olan Çin'in de işine yarayabilir. Önümüzdeki dönemde Çin'in Tayvan'a yönelik olası bir hamlesinde, hem ABD'nin Venezuela'da hem de Rusya'nın Ukrayna'da yaptıkları örnek gösterilebilir. Zaten herkes, istediği bahaneyi ortaya atabiliyor. Uluslararası örgütler ve özellikle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi etkili bir önlem alamadığı sürece, gücüne güvenenin sahneye çıkmasına şaşırmayacağız.

İsrail'in Gazze'de ve bölgede yaptıkları da bundan farklı değil. ABD'nin açık desteğini arkasına alarak, fütursuzca komşularına ya da İran'a saldırabiliyor.

2025'in uluslararası ilişkiler açısından bir dönüm noktası olduğunu görmek için tarihçi olmaya gerek yok. Artık her ülke kendi savunmasını güçlendirmeye çalışacak. Ancak bu sadece askerî alanda değil; ekonomi, teknoloji ve enerji alanlarında da geçerli olmak zorunda. Bunun bedelini ise büyük ihtimalle eğitim, sağlık ve sosyal harcamalar ödeyecek. Bu temel alanlarda ister istemez kısıtlamalar ortaya çıkacak ve sosyal huzursuzluklar artacaktır.

Türkiye açısından bakıldığında, son yıllarda Venezuela ile kurulan yakın ilişkilerin bu yeni tablo içinde nasıl şekilleneceği önemli bir soru olarak duruyor. Dışişleri Bakanlığı'nın "tarafalara itidal" çağrısı ve "uluslararası hukuk" vurgusu, mevcut koşullarda pek etkili görünmüyor. Zira uluslararası hukukun fiilen devre dışı kaldığı bir ortamdayız. Türkiye geçmişte Maduro'yu birçok kez ağırladı ve ciddi ticari ilişkiler kurdu. Ancak Cumhurbaşkanı Erdoğan ile Başkan Trump arasındaki yakın ilişki, muhtemelen Ankara'nın bu kriz karşısındaki tutumunu belirleyecek en önemli faktör olacaktır.

Yeni dünyanın çerçevesi artık çizilmeye başlıyor. Bugüne kadar ağır aksak da olsa işleyen bir düzen vardı; kurallar belliydi. Şimdi ise tehlikelerin arttığı ve katlandığı bir döneme giriyoruz.

Ankara açısından çıkarılacak temel ders ise güçlü olmak zorunluluğudur. Bu güç yalnızca askerî değil; aynı zamanda ekonomik ve teknolojik direnci de kapsamalıdır. Bu nedenle liyakate dönüş, atılması gereken en temel adımlardan biri olarak öne çıkmaktadır.